

»SLOVENE« velja
po pošti na vsi strani Jugo-
slavije in v Ljubljani:
za celo leto naprej . . . K 100—
za pol leta 50—
za četrt leta 25—
za en mesec 15—
Za inostranstvo pošlino K 240.

Sebotna izdaja:
za celo leto K 30—
za inostranstvo 35—

SLOVENE

Inserati:
Klasikalna petstvarica (50 mm
stroka in 3 mm visoka ali sje
prostor)
za enkrat po K 5—
poslano itd. po K 8—
Pri večjem naročilu popust.
Najmanjši oglas 50/50 mm K 10.
Izhaja vsak dan izvenredni po-
nedeljek in dan po prazniku,
ob 5. uri zjutraj.

Uredništvo je v Kopitarjevi ulici št. 6/III.
Računal se ne vračajo; neizplačana pisma se ne
sprejemajo. Uredn. telef. št. 50, uprava. št. 328.

Političen list za slovenski narod.

Uprava je v Kopitarjevi ul. 6. — Račun politne bran.
Ljubljanske št. 650 za naročnike in št. 349 za oglase,
avstr. in češke 24.797, ogr. 23.511, bosn.-herc. 7583.

Dijaški dan.

Da katoliško dijaštvo Jugoslavije resno pojmi svoje zvanje, da mu ni samo do zunanjih manifestacij, ampak tudi do zavednega verskega dela, kaže njega sklep na mariborskem taboru. Najlepši Marijin praznik bodi vsako leto manifestacija žive verske zavesti, ki živi v srcu katoliškega dijak. Katoliški dijak hoče ta dan vsako leto manifestirati za svoje ideje, pokazati, da mu niso samo fraze, ampak prave resne in temeljitne dela. Zato pa upravičeno želi, da se mu ta dan priključi vse, kar misli katoliško, vse, kar upa v bodočnost vernega, katoliškega naroda.

Letošnje dijaško slavlje pa ima še posebno simpatično obilježje. Oče krščanske kulture, vladika dr. Anton Mahnič praznuje svojo 70 letnico. Katoliško dijaštvo se ga je sicer na njegov rojstni dan spominjalo pri sv. obhajilu. Zunanje slovesnosti so na izrecno željo jubilara takrat ostale. Katoliško dijaštvo je — njegovim željam vedno pokorno — sledilo tudi tej njegovji želji. Danes pa, ko čuti, da se mora od njega posloviti morda v kratkem, hoče pokazati javno, kako ideje, ki jih je sejal sedemdesetletni vladika, v srcu katoliškega dijak žive, kako so one temelj vsemu delu in življenju katoliškega dijak.

S katoliškim dijaštvom naj ta dan vsa zavedna katoliška javnost, naj predvsem vse naše kulturne, prosvetne in krščansko socialne organizacije manifestirajo za resnico, za Mahničovo idejo. Ta dan naj bo vsako leto dan pobratimije vsega, kar dela za katoliško ljudstvo z naraščanjem bodočih narodovih vodij.

Položaj.

Voditelji strank, ki se nahajajo v Belgradu, ugibajo in kombinirajo, katere parlamentarne skupine bi utegnile tvoriti prihodnji vladni blok. Predvsem si prizadevajo demokrati, da tvorijo vladno skupino in snubijo na vse strani, predvsem radikalno stranko, ki kaže v to smer precej volje, da se iz radikalnih vrst čujejo tudi glasovi, naj bi se vlada prepustila demokratom, radikali pa bi z Jugoslovanskim klubom, Bunjevci in muslimansko stranko napravili opozicijski blok. Radikalna »Tribuna« ostro napada demokrate, češ, da po ministrstvu za notranja dela, ki je v njihovih rokah, objavljajo tendenciozne rezultate in povečavajo v svojih poročilih svoje mautate, da bi pridobili zase neopredeljene skupine. Tako se govori, da minister dr. Kukovec od nobene druge stranke ni bil pooblaščen in torej ni bil upravičen v imenu drugih strank podajati kakšne izjave v ministrskem svetu in je tudi njegovo izjavo tolmačiti za lov na druge

stranke in za opravičevanje strahovitega poraza JDS v Sloveniji.

Radikali si žele v vlado Avramovičevu zemljoradniško stranko; o Samostojni kmetijski stranki je itak znano, da računa z vstopom v vladni blok. »Tribuna« smatra za najboljši, ako bi mogli obrazovati novo vlado radikali, demokrate in Seljačka sloga, ker se po programu ne razlikujejo, to je, da so več ali manj centralističnega naziranja.

Vsak čas se pričakuje demisijska vlada, narkar bodo pozvani v Belgrad voditelji strank, ki še niso tam, na razgovore in pogajanja za sestavo nove vlade. Ker se Pašić brani prevzeti eventualno poverjeni mu mandat za sestavo nove vlade, je verjetno, da bo homo regius dr. Vesnić.

P. B. A.

Na globoko!

Za seboj imamo hud, nestrpen volivni boj.

Politična vojska je kakor nečedno hlapčevsko delo — artes sordidae, — političen uspeh kakor posveten dobiček. Kako rado se zgodi, da se mu prilaga pregovor: »Kakor dobljeno, tako izgubljeno.«

Gotovo je nujno potrebno politično delo, prav zato, ker je nujno potreben tudi političen uspeh, toda gorje, če se pri tem zanemarja in pozablja pogled v lastno notranjost! Če sem nazval politično delovanje in prizadevanje zunanost, pa imenujem notranjost nekaj drugega: našo krščansko kulturno organizacijo, naš uspeh na tem polju.

Duša vsega našega dejstva in v javnem življenju mora postati naša kulturna organizacija. Na svojem praporu ima geslo: Popularizacija kulture, ki temelji na vzorih iz večnosti, zlasti še vzgojo srca po ravnoistih neminljivih principih. Obojega nam je tako nujno treba, da je vsaka beseda o tem prav res odveč.

Zakaj je ljudstvo marsikje tako čudno zmešano, da človek kar strmi? Zakaj se je pri volitvah tu in tam pokazala neverjetna zbežanost in negotovost? Zakaj pa nasprotno na drugih krajih, ki so vse bolj izpostavljeni, in se je bilo bolj bati zanje, dobra stvar krepko vstraja? Nepristranska sodba bo morala biti in ostati ta: Kjer živahno delajo naše izobraževalne organizacije s svojimi odseki, ali so vsaj še pred nedolгим časom delovale, tam so ljudje zavedni, trdni, načelni. Koder ni bilo izobraževanja, pouka, smotrenega organiziranja v geslu naših načel, tam so želi nasprotniki. Želi veliko, veliko manj vsled načelne prepričanosti zapejancev, kakor vsled omahljivosti ki je povzročila, da so drli za

lepo frazo, o kateri bodo le prehitro spoznali, da je bila gola prevara.

Pouk po volivnih shodih in podrobno volivno agitacijo komaj moremo imenovati resnično izobrazbo. Kako naj se v eni ali dveh urah dopove vse, kar je treba za pravo, notranje prepričanje, kako naj se v tem tesnem času spodbije vse, kar se je nabralo nasprotnega skozi tedne in tedne? Trdni ostanejo le tisti, ki so res trdni že od nekdaj, katerih prepričanje sloni na načelih kot skala v gori, trdni ostanejo tudi taki, ki imajo priliko in voljo več časa od blizu zasledovati dejanje in nehanje krščanske stranke in njenih delavcev. Drugo je vse silno površno in omahljivo, dobil jih bo tisti, ki bo znal slučajno lepše govoriti, lepše obetati, lepše — lagati.

Na volivnih in političnih shodih se redkokdaj prav resno obravnavajo načela strank. Nasprotno poudarjajo vnanje delo, vnanje načrte lastne stranke, prav tako pa kritizirajo in pobijajo načrte, delo nasprotnih strank. Seveda komaj more drugače biti. Vprašam: Ali je pa to dosti za vzgojo in kultiviranje našega ljudstva, ako ga vzgajamo skoraj zgolj v teh zunanostih? Ali je dosti, ako imamo mi ljudi take politične vzgoje, da bodo drli za tisto politično stranko, ki bo mogla ravno pokazati nekaj trenutnih uspehov, ali pa celo samo obetajočih se uspehov? Uspehi dostikrat ne temelje v načelih, v programu stranke, temveč le v slučajnih vnanjih razmerah in dnevnih političnih konstelacijah. Kako očiten znak slabe politične šolanosti so taki pojavi med ljudstvom!

Politično šolanje ljudstva se ne sme prepustiti samo raznim strankarskim shodom. Tudi ne zgolj političnim časopisom, ki imajo poleg te naloge še druge. Za tako šolanje je potrebna pred vsem vsestranska splošna, zlasti še načelna izobrazba. To izobrazbo širijo, so poklicana naša prosvetna društva s svojimi odseki. Zato ne moremo odnehati s pozivom: »Povsod društvo v življenje!«

Toda razumeti se moramo prav. Če poudarjam, da mora tudi politično šolanje ljudstva temeljiti v naših družtvih, v naši SKSZ, ne mislim, da morajo ona prevzeti naloge političnih agitatorjev. Tega Bog varuj! Politika v tem smislu naj le izostane iz naših društev in če se je kje vgnezdila, le ven z njo! To je za vsako društvo poguba.

Ampak načela, na katerih ima sloneti vse naše politkovanje, ta spadajo v društvo! Načela v vsej svoji lepoti in vsestranski dalekosežnosti. Ako društvo v tem pogledu stori svojo dolžnost, si vzgoji značaj, kateri ne odrečejo zlepa, gotovo tudi ne na voliču, ko gre za to, kakšnim mo-

žem bo oddati krogljico. Tako so utrjeni zoper vsako gonjo nasprotnikov, zoper vsako, še tako na videz prepričevalno nasprotno agitacijo v časopisih ali od hiše do hiše, najmanj raznih volivnih letakov, ki se tako radi izprevržejo v ekulturne karikature najnižje vrste.

To gotovo radi potrdijo mnogi naši delavci na društvenem polju v krajih, kjer so naša društva res na pravem potu. Zato veljaj nujen poziv vsem našim izobraženecem: Obrnite na to stran vsvojo pozornost, žrtvujte svoj prosti čas prosvetnemu delu med narodom! Merodajni faktorji naj poskrbe, da se ustvari krepka in delavna centrala, odkoder bodo izhajala zdrava, vplivna in obvezna navodila kot solnčni žarki po vsej naši domovini. Brez smoternega, enotno zamišljenega dela — ne bomo bogve kaj posebnega želi. Vsekako je pa potrebno, da se razširi na vse strani zavest, da je naša zmaga in naša bodočnost le v tem znamenju. Kaj in kako in koliko in kar je drugih takih vprašanj, to je seveda stvar sporazuma in dogovora. Toda vseh oči naj se obrnejo le sem!

Osem mandatov SLS na Štajerskem.

Iz Maribora se nam poroča: Uradna razglasitev štetja glasov v mariborskem volivnem okrožju je popolnoma napačna. SLS je dobila po uradnih številkah 28.938 in ne 27.144, kakor jih je našla komisija. Zato ima SLS osem mandatov ter je izvoljen tudi g. Jožef Škobrnje iz Ljutomera, SKS pa je dobila samo štiri in ne pet mandatov. Povsem nerazumljivo je, kako je mogla komisija tako napačno seštevati. Najodločneje zahtevamo strogo preiskavo. — Od druge strani se nam poroča, da se je pri seštevjanju zgodila »pomota« in je po uradnih številkah okrajnega glavarstva v Mariboru dobila SLS res 28.938 glasov. Po našem mnenju bo treba revidirati tudi številkke na Kranjskem. Ako se je v enem volivnem okrožju zgodila »pomota«, je mogoča tudi v drugem, da ne na korist SLS, je za nas jasno.

Begunsko vprašanje.

Begunsko vprašanje rešuje nekdo v slovenskih časopisih z dne 3. t. m. 1. s pojasnilom, »da do danes ni še nihče prijel tega vprašanja v roko tako, kakor bi bilo treba«. — »Koncem leta 1918. »Urad za zaščito beguncev« ni prijel to vprašanje v roko tako, kakor je bilo treba«. — 2. Z jezo nad »Posredovalnim uradom za begunce«, ki agitira za takojšnji povratek še tistih nesrečnikov, ki se nahajajo še tu-

LISTEK.

Fr. Stelè:

XVIII. umetnostna razstava.

Par tednov je minulo, odkar se je otvorila v Jakopičevem paviljonu XVIII. umetnostna razstava. Kakor je razvidno iz skupnega kataloga umetniških pridelitev v novembru, je to tretja manifestacija našega umetniškega naraščanja. Ko sta minuli prvi dve pridelitvi, sem si oddahnil, ko sem videl, da sta i Podbevšek i Kogoj zmagala. Sicer si kritika z malimi izjemami (Fr. Kimovec in Al. Remec) ni upala javno utemeljiti svojega mnenja, povedala pa je sicer nekoliko boječe, negirala to umetnost takorekoč v njenem bistvu, a na drugi strani vendar nekako v zadregi priznavala, da talenta sta pa vseeno; eden in drugi. Glavno je, da jima je bilo občinstvo, kolikor je prišlo k njihovim pridelitvam brez predsodkov, zadovoljno in priznalo, da je doživelo mnogo novih lepot, ki jih pri dosedanjih naših umetnikih ni našlo ter da sta oba žela tudi vsaj nekaj novega priznanja in zadoščenja. Kar se tiče javnosti, deli razstava isto usodo kot prvi dve pridelitvi: časopisje o nji molči. Prinaša samo suhe notice, zgodilo pa se je celo, da je eden ljubljanskih dnevnikov zatajil imenit umetnik, ki so razstavili, ter da je drugi prinesel poročilo, »kateremu se očitno vidi, da je njegov pisatelj vse prej

kot brez predsodkov obiskal to razstavo. Prišlo je tako daleč, da je starost naše umetnosti, R. Jakopič, moral v časopisju izrečno pribijati, da je vzel te ljudi v razstavo, ker je to, kar ustvarjajo, nedvomno umetnost, čeprav jim manjka mogoče tehniške izobrazbe! In to je tudi prava beseda! Umetnik je vendar vsak, ki zmora dati svojemu umetniškemu hoteleju takega izraza, da napravi svoja čustva, svoje veselje nad obliko, ki ga izrazi s tem, da jo poživlji ornamentalno, ali s tem, da v okrasu simbolizira latentne konstruktivne sile in elemente svojega predmeta, ali pa da usvarja udobne, estetički učinkujoče prostore in njihove skupine — da napravi vse to v umetniškem bistvu (čustvu, liniji, forma in barva v harmonični uravnovešenosti, ritem zvoka, besede, oblike, prostora, medsebojna uravnovešenost arhitektonskih mas, prostorov itd.) dostopno sočloveku. Potem je umetnik ravno tako »nekulturni« črnc, ki ima samo najprimitivnejša tehnična sredstva za premaganje odpora materije, ki jih je pa medsebojno uglasil, priredil tako, da zadostujejo izraznim zahtevam njegovih soljudi, kakor Michelangelo ali Rodin, ki imata vsa mogoča sredstva za obvladanje materije, različna je le ta, da, ker so pri teh dveh neskončno komplicirana sredstva, s katerimi dosegata svoj namen, je tudi neskončno kompliciran sistem, po katerem govorita soljudem in tudi neskončno težje doseči tisto formalno ravnovesje umetnine, ki jo edino dela popolno. Umetnina je namreč individual. Kar velja za eno, ne

velja za drugo; kar velja za Rodina, ne velja za primitivnega človeka; kulturno malo razvit človek ne bo razumel Praksitela ali Rodina, moral bi se šele s trudom navajati njegovih izraznih elementov, a še potem bi ga nikdar ne mogel doumeti v vsi globini in ravno v tem ne, kar je bilo umetniku visoke kulturne stopnje glavno. Nasprotno pa človek visoke kulturne stopnje, ki razume Rodina, brez večjih težav najde pot za lepoto ljudske umetnosti ali umetnosti primitivnih kultur. Seve, predpogoj je, da se ne zapre aristokratsko v kamrico svoje učenosti ali teorij, posnetih po delih zadnje razvojne faze kulture, ampak stoji pred primitivno umetnino s tako demokratično-čistim srcem in išče v delu samo človeka in sledi njegovemu sreca in duševnosti, kakor smo se že navadili, da tako zvani družabno višje stoječi občujejo nepriljeno s priprostiimi ljudmi. Kakor smo v teh odkrili isto iskro božjo, kot jo poznamo v sebi, isto modrost, isto duhovitost, isto etiko in ista čustva, tako se moramo navaditi postopati tudi z umetninami, pa naj jih je mogoče uvrstiti v sistem, ki smo si ga mi konstruirali ali ne.

Kar velja za primitivno umetnost, velja tudi za mlado umetnost. Nikdar še ni mladina tako čutila in za istim stremela, še manj pa z isto treznostjo kot starci. Še manj more to mladina, ki je »živela« in sicer intenzivno živila vsa ta strašna leta, ki so za nami. Razumljivo je, da mora biti danes ta prepad še večji, kot jo bil poprej v vsaki generaciji.

Človeštvo pa, kar ga zaenkrat živi, ono, ki odмира, stopa z eno nogo v grob, kakor ono, ki šele vstaja na pomladanskih tleh življenja in prvič stieza začudeno svoje roke solncu nasproti, je vseeno celota. V čustvovanju dob in generacij se vrše neprestano skoro nevidne izpremembe in stopijo naenkrat jasne na dan, tako da se jih ustraši mogoče najbolj tisti, ki jih je sam povzročil, in s tem da vpije, da jih ne priznava, jih ni najmanj ne spravi s sveta. Igrajo recimo na odru Cankarjevo »Pohujšanje v dolini šentflorjanskic ali Gogoljevega »Revizorja« in občinstvo se zadovoljno smeje in se veseli neumnosti teh ljudi — na odru. Ob koncu »Pohujšanja« mi je bilo v gledališču tako, da bi najraje vstal in zaklical občinstvu: »Gupec! ali ne vidite, da se sami sebi smejete, saj ste to vi, saj je oder vaš!« Slika, oder kaže najbolj skrite notranjosti. Če bi to doumeli, bi bili resni, a človek je že tak, da vidi napake pri sosedu, sam pa si je vedno najpopolnejši. Isto velja tudi za vse odklanjanje moderne umetnosti, za vse napade na njo. »Ali niste vi, ki jo napadate, v širšem smislu očetje teh ljudi, ali niso vsaj v duhovnem smislu kri od vaše krvi? Ali niso njihovi sadovi plodovi semen, ki ste jih vi sami sejali? Zakaj se zgražate nad njimi? Po njih delih bo bodoči čas sodil ne samo nje ampak tudi vas, vaše etične kvalitete, in če bo obsodil nje, bo obsodil tudi vas, njihove očetje; če kajle nad njimi to kajle raje sami nad seboj!«

(Dalej.)

Miklavžev večer

Sentpeterskega „Orla“

je danes ob 6. uri zvečer v hotelu „UNION“.

kaj in jim obljublja med in mleko... v novem begunstvu, namreč v barakah v Viscu, kjer pridejo begunci zopet med ljudi, ki jih ne ljubijo, ki jih ne razumejo in tudi ne govore njihovega jezika, ki pa tudi sami nimajo kaj jesti.

»Posredovalni urad za begunce« ne agitira za »takojšnji povratek« beguncev. Objavil je sporočilo civil. komisariata v Gorici, ki je naznanil, da ima pripravljeno stanovanje — v barakah v Viscu in Cervignanu za 600 beguncev. Tam bi se naselili oni begunci, kateri nimajo pripravljene stanovanja ali zgrajene barake v predvojnih prebivališčih. Iz Viscu-a ali Cervignanu bodo lažje prihajali v domačo vas, kakor iz begunskega taborišča v Strnišču, ali od drugod, odkoder so hodili v zasedeno ozemlje iskat stanovanja in obiskavati svoje znanke.

»Posredovalni urad« ničesar ne obljublja beguncem. »Medu in mleka« je bilo malo že pred vojsko, da ga bo še manj v sedanjih razmerah, je jasno; nikdar pa ga ne bo kapljice, če bodo vsi tako pogumni in mehkužni, kakor je pisec članka »Begunsko vprašanje«, ki pomiluje begunce, ker »pridejo med ljudi, ki jih ne ljubijo, ne razumejo njihovega jezika, in sami nimajo kaj jesti«. Italijansko ljudstvo ni slabo, in četudi nas ne ljubi in ne govori našega jezika, bo z našimi begunci delilo, kar ima, in jih ne bo pustilo umreti za lakotjo. Ali misli pisec, da so begunci našli v Jugoslaviji ljubezen pri vseh ljudeh, ki govorijo njihov jezik in sami imajo mnogo jesti? —

Pisec se nadalje vprašuje: »Ali naj si tam zgrade nov, lepši dom? Zakaj tako in kdo ima interes na tem? Ali bi ne bilo bolje, skrbeti za to, da se omogoči beguncem povratek na njihove prave domove in da bi se jim tiam napravile barake, oziroma popravile njihove porušene hiše?« —

Ne v Viscu, ne v Cervignanu ne bodo begunci gradili svojih domov. Tam bodo le začasno bivali, dokler si ne preskrbijo na domačih tleh primernega stanovanja. V interesu beguncev je, da se čimprej vrnejo in si prizadevajo pridobiti, kar so zgubili in urediti kar še imajo. Italijanska vlada bo napravila barake in tudi popravila porušene hiše beguncem. Vsem nam enkrat pa ne more vse reči in tudi ne tako hitro kakor bi begunci smeli po vsej pravici pričakovati.

Članek pravi: »Mi pa povemo mero-dajnim krogom tukaj in tam nekaj na vsa usta: »begunci, ki so se vrnili, žive v obupnih razmerah, obljubljene podpore jim Italijani še niso dali, živine nimajo, hrane nimajo, obleke nimajo, stanovanj nimajo in zaslužka tudi ne; celo drv in vode jim primanjkuje.« Tudi v Jugoslaviji niso begunci dobili podpore, ki jim je bila obljubljena in nakazana. Tudi tu nimajo živine, zadostne hrane, so bosi in raztrgani, in jim stanovanja odpovedujejo, in zaslužka tudi nimajo. —

Nazadnje: »Vsaj na zimo ne gonite siromakov od tod, ako boga znate, saj še za tiste, ki so že doma, prosijo Goričani milodarov.« — Nič ne goni beguncev od tod. Kdor pa pozna gorje naših beguncev, svetoval bo vsakemu: čimprej se vrneš domov, tem bolje zate. Tudi na Goriškem ni tako hudo, kakor si nekateri domišljujejo. A. I. Budin.

Vprašanje grškega prestola.

LDU Pariz, 3. dec. (Havas) Posebni dopisnik Agence Havas v Londonu javlja: Izjava zaveznikov se nanaša edino na kralja Konstantina. Ako ljudsko glasovanje izpade v prid princa Jurija, bi se mogli ukrepi in jamstva, ki so bili naperjeni zoper njegovega očeta, omiliti.

LDU London, 4. dec. (DunKU) Koncem včerajšnje popoldanske seje je bil izdan komuniké, ki navaja sklepe, katere so sprejeli zastopniki Anglije, Francije in Italije. Predno izreko končnoveljavnen sklep o potrebnih ukrepih v svrhu vzpostave trajnega miru v Orientu, so se vse tri velesile zedinile, da morajo »poprej proučiti sklepe grške vlade in grškega ljudstva. Zastopnik Agence Havas javlja dalje, da so vse tri velesile sestavile protest, ki naj se pošlje v Atene in nastopi proti izdatku 210 milijonov drahem, ki jih je potrošila grška vlada navzlic protestu Francije in Anglije.

Zveza narodov.

LDU Ženeva, 3. dec. (DunKU) Peta komisija, ki se bavi s sprejemanjem novih držav v zvezo narodov, je proučevala vse prošnje razen luksemburske, albanske,

bolgarske in baltskih držav. Komisija se je v svoji zadnji seji enoglasno izrekla za sprejem Albanije. Komisija bo skupščini zveze narodov poročala o svojem delovanju prihodnji teden.

LDU Ženeva, 3. dec. (DunKU) Zveza narodov je skupščini predložila poročilo, v katerem se z ozirom na st. germainsko pogodbo in na dogovore med zavezniki, Jugoslavijo in Češkoslovaško odreja, da stoje tudi plemenska jezikovna in verska vprašanja pod jamstvom zveze narodov. Za Češkoslovaško se še razen tega odloča, da bo generalni tajnik zveze narodov o vsem poročal, kar se tiče karpatskih Rusov, ki so priključeni Češkoslovaški kot samostojna celota.

LDU Ženeva, 3. dec. (DunKU) Podkomisija, ki se bavi z vprašanjem blokade, je sprejela načrt o izvajanju gospodarske blokade. Nekatere točke, ki jih vsebuje načrt, se predložijo skupščini, da jih takoj izvede, druge pa mednarodni razoroževalni komisiji, ki se v kratkem ustanovi.

LDU Ženeva, 3. dec. (DunKU) Generalno tajništvo je sprejelo poziv za izpremembo turške mirovne pogodbe. Poziv so podpisale angleške in mohamedanske osebosti.

LDU Ženeva, 3. dec. (PBA) Načelnik finančne sekcije provizorične finančne in gospodarske komisije, ki jo je ustanovila zveza narodov, je v svojem pogovoru z nekim novinarjem zastopal mnenje, da je najvažnejša naloga imenovane komisije, ustanovitev mednarodne kreditne organizacije. Po njegovem mnenju se smejo uporabljati ti krediti le za popolnoma ubožane dežele, ki si same ne morejo pomagati.

Češka in Avstrija.

LDU Praga, 4. dec. (DunKU) »Prager Tagblatt« priobčuje razgovor s predsednikom Masarykom, ki je o razmerju do Avstrije in do nameravane gospodarske konference nasledstvenih držav izjavil: Minister dr. Beneš je odpotoval v Ženevo s trdnim sklepom, da nastopi za sprejem Avstrije v zvezo narodov, in je ta svoj sklep tudi izrazil. To njegovo nastopanje je gotovo jasen dokaz, da Avstriji nikakor nismo nenaklonjeni. Pri razgovoru o gospodarski konferenci, ki jo namerava sklicati reparacijska komisija, je poudarjal Masaryk, da mu je tudi to sredstvo dobrodošlo, kakor vsako drugo, ki dela na to, da se odstranijo nesporazumjenja in pospeši gospodarski razvoj.

Novice z vzhoda.

(Izvirna poročila »Slovenca«.)

Ukrajina.

Lvov, 2. dec. V Ukrajini kljub popolnemu porazu Petljurove redne armade še ne vlada mir. Kmetje se upirajo revizicijam sovjetske armade, ki mora nabirati živil s celim vojnim aparatom in so izpostavljani krvavim napadom. Med ukrajinskimi četami je glavni Tjutjunuk. Na Kerzono dežuje Nastasjuk. Iz Podolije beži ukrajinsko prebivalstvo v Galicijo. Tudi v Beli Rusiji je položaj zelo slab, ker se prebivalstvo punja.

Daljnji vzhod.

Tokio, 2. dec. Republike daljnega vzhoda (primorska, bajkalska in vrhnjeudinska) so sklenile osnovati centralno vlado, na čelu kateri bo stal kot ministrski predsednik tovariš Krasnoščekov. Daljnjevzhodne pokrajine bodo uživale veliko nacionalno avtonomijo. Centralizacija se bo nanašala bolj na izvedbo socialne politike. Uvedla se bo splošna delovna dolžnost in delo plačalo z živili. Kar se tiče zunanje politike, bodo daljnjevzhodne republike uravnale svojo politiko v smeri moskovske sovjetske republike.

Upad produkcije po vojni.

Helsingfors, 2. dec. V »Krasni Gazeti« piše Larin o produkciji v Rusiji: Srednja produktivnost delavca znaša danes 45% v primeri s predvojno. V srednjem vsak delavec ne dela več kot 187½ dni na leto. Pred vojno je ruska industrija producirala 2 milijardi rubljev vrednosti v zlatu, poljedelstvo pa 4 milijarde in pol. V letih 1919/20 pa znaša produktivnost ruske industrije 420 milijonov v zlatu, produktivnost poljedelstva pa 2 milijardi in pol.

Prehranjevalne razmere.

Helsingfors, 2. dec. Od 1. decembra dalje dobiva vsak prebivalec Petrograda 1½ funta kruha na dan, v Moskvi 1½ funta, v Kursku, Niž. Novgorodu in Arhangelsku

1½ funta. Od 142 vlakov, po 20—25 vagonov vsak, ki so bili oktobra meseca odposlani z živili iz Kubana v Moskvo, je samo 37 dospelo nedotaknjenih, ostale so v voronežki in tamborski guberniji oplenili. (»Pravda«.)

Vprašanje ruske mornarice.

Pariz, 2. dec. Ker je general Wrangl odpeljal rusko vojno brodovje iz Črnega morja v Sredozemsko (misli je dirigirati, kakor znano, v Kotor) bo sovjetska vlada podvzela v Parizu korake, da se ji brodovje vrne.

Trpljenje intelligence.

Helsingfors, 2. dec. Na tisoče inteligentov, ki so osumljeni kontrarevolucionarnih težej, je interniranih po koncentracijskih taborih.

Politične novice.

+ Vprašanje nove vlade. LDU Belgrad, 4. dec. Vlada dr. Vesniča pričakuje danes končnega rezultata volitev za konstituantno. Potem bo seja ministrskega sveta, na kateri se bo odločilo, da kabinet dr. Vesniča poda Nj. Vis. regentu ostavko. Potemtakem se bodo še začetkom prihodnjega tedna začela posvetovanja v dvoru. Krona bo bržkone že prihodnji teden poverila sestavo kabineta osebnosti, ki bo mogla sestaviti večino iz sedanjih strank, zastopanih v konstituenti. Takoj se bodo pozvali prvaki vseh strank, da pridejo v Belgrad. Za sedaj je najverjetneje, da dobi Pašić mandat za sestavo skupne vlade. G. Pašić je sicer voljan pomagati vladi, da izvede novo ustavo potom konstituantne, vendar pa ne želi, da bi se osebno lotil te težke naloge. Radikalci so imeli sejo glavnega odbora, na kateri so razpravljali o načinu, kako bi se rešili iz sodanje situacije, pa ni prišlo do nikakršne definitivne odločitve. Radikalci so pripravljali, da s svoje strani store vse, da se ustavno vprašanje reši čim prej. Zato bodo hitro stopili v pogajanja z ostalimi strankami za skupno delo v konstituenti. Prava posvetovanja med načelniki posameznih strank se bodo začela šele tedaj, ko bo kabinet dr. Vesniča podal regentu ostavko. Novi izvoljeni narodni poslanci so že začeli prihajati v Belgrad. V vseh političnih krogih se zelo zanimajo za to, kakšno stališče bodo zavzele kmetijske stranke. Po razpoloženju poslancev, ki se že nahajajo v Belgradu, zemljoradniška stranka ne želi, da bi vstopila v skupno vlado, vendar pa bodo njeni poslanci glasovali za ustavo in vse zakone, ki se bodo predlagali konstituenti in v katerih se bo priporočalo edinstvo države, en parlament, ena suverena oblast in lokalna samouprava.

+ Konec ustavnih razprav. LDU Belgrad, 4. dec. (ZNU) Na včerajšnji seji ministrskega sveta se je razprava o ustavi približala koncu. Danes bo razprava o ustavi bržkone končana. Na včerajšnji seji so posebno razpravljali o ureditvi sodišč in financ. Danes se pretresajo členi, ki se nanašajo na vojsko.

+ Posvetovanje SKS. Voditelji SKS imajo te dni v Ljubljani posvetovanje o taktiki, ki jo naj zavzamejo poslanci SKS v konstituenti.

+ Od kod pa to zopet? Belgrajska »Tribuna« poroča, da je prejela 22. novembra anonimno pismo, glasom katerega je izjavil kandidat Ivan Brodovica v kranjskem »Narodnem domu«, da bo »r-gel bombo na predsednika vlade dr. Vesniča, čim pride v Belgrad na ustavotvorno skupščino. V Sloveniji ni bilo nobene kandidata s takim imenom, pač pa je imel v Kranju shod posl. Brodar. Da posl. Brodar ni izustil take ali slične grožnje, pač ne bo treba nobenemu resnemu človeku še dokazovati. Vprašanje je pa, kdo da uganja take ogabne denunciacije in ali ne spada ta slučaj v vrsto premişljenih denunciacij po načelu: Malo bo pa le ostalo na njem! Saj dosedaj so v Belgradu tako prakticali demokrati, četudi se v tem slučaju celo današnjemu »Slov. Narod« zdi, da gre za navadno anonimno mistifikacijo, ki bi ji resen list ne smel posvačati pozornosti.

+ Seja ministrskega sveta. (Uradno) Dne 2. t. m. je bila seja ministrskega sveta, ki je trajala od 9.30 do 13. Ker se ministra gg. Drinkovič in Kovačević še nista vrnila na svoje mesto, je ministrski svet sklenil, da bo nadomestoval ministra za šume in rude g. Kovačevića minister za poljedelstvo in vode dr. Belizar Jankovič in ministra za pošto g. Drinkoviča minister za javne zgradbe Joca Jovanović. Ministrski svet je vzel na znanje poročilo francoskega poslanika Fontenayja, s katerim francoska vlada izraža svojo zahvalo naši vladi, da se je zavzemala in pobri-gala za ruske begunce.

+ »Duhovniška politika«. Te dni je »Slovenski Narod« pod naslovom »Duhovniška politika« prevel članek »Beogradskega Dnevnika«, v katerem pisec udriha po slovenskih duhovnikih, škofu dr. Jegliču, dr. Korošcu in drugih duhovnikih, ki uganjajo »brezumno, ubojniško in zločinsko politiko napram našemu

narodu.« Da pokažemo, kako je pred tremi leti ugajala »Narodovcem« duhovniška politika, naj pa posnamemo mi članek »Slov. Naroda« z dne 18. januarja 1917. Takrat je bil duhovnik dr. Krek v dunajskem državnem zboru nastopil proti režimu grofa Clam-Martini-
ca. »Slov. Narod« je posvetil temu govoru dr. Kreka poseben članek, v katerem pravi: »Govornik Jugoslovanskega kluba dr. Krek je formuliral kardinalno uganko, od katere je odvisen ves nadaljni razvoj notranjepolitičnega položaja, da, še več, mnogo več, morda vsa bližnja bodočnost države. Dr. Krekov govor je bil kratek, čas v budgetni debati je bil kontingentan, ali bil je po svoji bliski in po svoji vsebini, po svoji treznosti in dalekovidnosti pravo mojstrsko delo pozitivne kritike. Tako stvarna in uničujoče ni nihče drugi dokazal nezmožnosti Clamovega sistema: na koncu budgetne debate je govornik Jugoslovanskega kluba velkopotezno obračunal z vladinim programom ne le z ožjega stališča naših posebnih nacionalnih interesov, temveč tudi z visokega vidika demokratične politike sploh. Dr. Krek je pokazal zbornici duha, ki navdaja grofa Clama, duha gosposke zbornice, od nekdanj neizprosne sovravnice ljudske zbornice, splošne, enake volivne pravice, demokratičnega napredka, duha provokacije in nasilstva proti vsemu, kar ni nemško. Nasproti temu programu pa je postavil naš govornik program pravega, res avstrijskega državnika, ki razume znamenja velike dobe in išče poti in sredstev za ozdravljenje in obnovo države. Dr. Krek je pokazal politično in gospodarsko važnost glavnega problema monarhije, ki je ob enem tudi eden največjih problemov Evrope sploh. Nasproti denuncijantom pa je govornik konstatiral, da besede ne premagajo dejstva: Dve veliki ideji ne ugasnejo v srcu našega naroda nikdar, ideja, da smo Slovenci, Srbi, Hrvati bratje ene krvi, in ideja, da nobena sila ne prepreči našega konečnega združenja.« Tako »Slov. Narod« pred tremi leti! In danes isti list politiko dveh še živih bakljonoscev Krekove ideje, dr. Jegliča in dr. Korošca, imenuje zločinsko in ju denuncira kot sovražnika države. Liberalni nazori se obračajo kakor vetrni mlini; taka politika se imenuje — napredna in demokratska.

+ Proslava ujedinjenja. (Uradno.) Povodom proslave ujedinjenja našega naroda, dne 1. decembra, je prejel ministrski predsednik navdušene čestitke iz vseh delov naše kraljevine in kolonij naših državljanov v tujini, v katerih se poleg ostalih izrekajo želje za čim lepšo in srečnejšo bodočnost našega naroda, nadalje največje spoštovanje in najgloblje udanost Nj. Vel. kralju Petru ter Nj. Vis. regentu prestolonasledniku Aleksandru. Ministrski predsednik se je v imenu članov vlade ter v svojem imenu prisrčno zahvalil za te patriotične čestitke.

+ Določitev mej med Jugoslavijo in Bolgarijo. (Uradno.) Komisija za določitev mej med našo kraljevino in Bolgarsko je sklenila, da prekine vsled mrzlega in slabega vremena svoje delo. Poslovanje komisije se je prekinilo s 1. decembrom t. l. ter se povrnejo vsi častniki, podčastniki, vojniki in živina, ki so bili zaposleni pri določevanju mej, v svoje stalne garnizije. Delo pri določevanju mej se bo nadaljevalo s 1. aprilom l. 1921.

+ Koroška slavnost na dunajskem vseučilišču. Na dunajskem vseučilišču se je vršila pod patronanco rektorja Dopscha takozvana koroška slavnost, ki bo dala misliti tudi angleškemu in zlasti italijanskemu delegatu pri plebiscitni komisiji, ki sta se tako vneto zavzemala za interese Nemške Avstrije. Dočim se je držal rektor Dopsch še kolikor toliko v mejah previdnosti, so ostali govorniki, med njimi v Ljubljani znani policijski svetnik Skubelj, odložili vsako masko in povedali jasno, kaj hočejo, namreč: Združitev z Nemčijo in kaznovanje sedanjih zmagovalcev. »Še je pokrita dolina z gosto meglo, ki ovira razgled, vendar se svetlikajo s karavan-
skih grebenov prvi žarki, ki naznanjajo veliko jutro Vsenemčije.« Tako je govoril policijski svetnik Skubelj in nas potrdil v prepričanju, ki smo ga vedno gojili, da bo princu Borghese ali vsaj njegovim otrokom še jako žal za burko, ki jo je igral leta 1920 v Celovcu ob plebiscitu.

Dnevne novice.

— Načelstvena seja K. t. d. bo v torek dne 7. t. m. ob 4. uri popoldne.

— Občni zbor kat. akad. starejšinstva se vrši v sredo 8. t. m. ob 10. uri popoldne v srebrni dvorani hotela Union. Dnevni red: 1. Poročilo odbora. 2. Izpolnitev odbora. 3. Izprememba pravil. 4. Organizacijsko delo starejšinstva. 5. Sličnosti. Za občni zbor so se razposlala vabila. Če bi se bil kdo prezrl, velja ta objava kot vabilo. — Dr. Božič, predsednik.

— Volišče v Laškem trgu. »Straža« poroča: »Značilna je bila prav očitna zveza med državotvorno JDS stranko in komunistično svobodno republiko. Edino dr. Kukovec je smel viseti na glavnem trgu, vse druge plakate so raztrgali. Socialisti pa, kot njih zavezniki na volišču, so smeli nositi zastavo z napisom »Svobodna republika.« Ko jim je pa par pogumnih deklet to kunj iztrgalo in raztrgalo, so takoj prihiteli JDSarji na pomoč ter ščuvali

komuniste, naj pretepejo kmetiska dekleta. To da čeprav je bila »pomoc«, vendar je pa pred kmetiskimi pestni pogumi na hlače všel in zato so poklicali orožništvo na pomoč. Trško orožništvo, ki ni moglo reda napraviti na volišču, kjer so naši nasprotniki nalašč stiskali kmetске ljudi in pri tem vpili »horukle« ter so svoje volivce metali čez glave drugim, je takoj prihitelo na pomoč ter je dekleta aretiralo in iskalo še drugih krivcev, ki bi se bili kaj pregrešili čez prijatelje JDS. Značilna je bila tudi agitacija. Neki znan pristaš JDS stranke, ki je obenem tudi tajnik NSS, je bil agitator za Samostojno. Ta je nagovarjal ljudi, naj izpustijo kroglice kjerkoli hočejo, edino v škaflijo s križem ne. Tako torej, krščansko sovražijo in četudi voliš s komunisti — ljubše jim je, kot pa s krščansko stranko!

— **Društvo certifikatistov za Slovenijo.** Dne 24. novembra 1920 se je ustanovilo društvo certifikatistov za Slovenijo s sedežem v Ljubljani. Z ozirom na pričakovano ureditev nove službene pragmatike je v interesu vsakega certifikatista, da pristopi k društvu. Pristopnina znaša 10 K mesečna članarina pa 2 K. — Dopisi in denarni prispevki naj se blagovolijo pošiljati na »Tajništvo društva certifikatistov za Slovenijo v Ljubljani, Tržaška cesta št. 12. — Društveni odbor.

— **Taksa za vstopnice.** Dosedaj se je taksa odmerjala tako, da se je n. pr. — ako je stala vstopnica s takso vred pri blagajnici gledališča 22 — zahtevalo kot 10% na takso 2 K in je torej gledališču ostalo 20 K. Generalna direkcija posredovalnih davkov je pa odredila, da se mora izračunati taksa od celega po odjemalcu vplačanega zneska, v navedenem primeru torej z 2 K 20 vin., tako da ostane gledališču le 19 K 80 vin. Želeti bi bilo, da se to sporno vprašanje instančnim putem, eventualno po finančnem sudu v Zagrebu končno veljavno reši.

— **Državna razredna loterija.** Opozarjamo na oglas in prospekt Mednarod. banke d. d. v Zagrebu. Prvo žrebanje te prve domače razr. loterije bo 3. in 4. jan. 1921.

— **V »Zahvalic«** Sretina je včeraj pomotoma izostala vrsta: Breg-Zirovnica, 1. dec. 1920, kar bodi s tem dopolnjeno.

— **Zadruga kovinskih obrtov v Ljubljani** naznanja svojim članom, da se bo prodajalo železo in pločevina nadalje vsako sredo in soboto od 10. do 13. ure v skladišču »Nakupovalne zadruge kovinskih in sorodnih obrtov v Ljubljani, Dunajska cesta 7. (pri kleparskem mojstru Emilu Eekruju).

— **Razpis ustanov za skrbstvene sestre proti trahomu.** Zdravstveni odsek razpisuje 2 ustanovi za kandidatkinje, ki bi bile pripravljene se udeleževati 6 mesečnega vežbanja na oddelku za očesne bolezni v tukajšnji splošni bolnici z namenom, da se izobrazijo za skrbstvene sestre proti trahomu (egipt. očes. bolezni). Vsaka ustanova znaša 3000 K, plačljivih v 6 mesečnih, v naprej izplačljivih obrokih in obstoji poleg tega v vžitku brezplačne prehrane v zavodu. Prosilke se morajo z reverzom zavézati, da bodo pripravljene po končanem vežbanju stopiti po pogodbi v službo zdravstvenega oddelka za Slovenijo, ki jih bo poslal kot skrbstvene sestre proti trahomu v Prekmurje. Službeni prejemki bi po končanem študiju znašali mesečno 1000 K poleg obškodnine za hrano in stanovanje, ki se bo določila po dogovoru. Prošnje, opremljene s potrebnimi dokazili, med njimi spričevalo o dovršeni nižji srednji ali meščanski šoli, je vlagati pri zdravstvenem oddelku za Slovenijo v Ljubljani do vštete 31. decembra 1920.

— **Na postaji v Dravljah** je bil v noči na 29. oktobra 1920 ukraden kolobar aluminijaste žice, 10—11 mm debele, 80—90 kg težke. Te žice so bile postavljene pri bločnici na postaji in še neodrezane, ker je bila v delu napeljava za elektr. razsvetljavo. Čez noč je pa kolobar bil odščipnen in odnešen.

— **Iz št. Vida nad Ljubljano.** Vprašamo, kakaj naša pošta uraduje samo od en četrt na devet do desetih in od pol enajstih do trideset na dvanaest (poldne)?

— **Zenske bolezni:** Profesor Scanzoni-Lichtenfels v Würzburgu, glavni zastopnik najnovejšega zdravilstva za ženske bolezni, je potrdil, da deluje »Franz-Josef« gredica zanesljivo, hitro in brez bolečin.

Spored slavnosti na dijaški dan 1920.

Dne 7. decembra. Ob 20. uri. Velika dvorana Ljudskega doma. Slavnostna predstava: Otvoritev dijaškega dne, slavnostni govor zastopnika kat. starešinstva dr. Engo Besednjaka, deklaracija: Pavel Golia; Procesija, Strindberg: Velika noč, drama v treh dejanjih. Uvod v posamezna dejanja proizvaja na klavirju vč. g. St. Premrl. Svira popoln dijaški orkester.

Dne 8. decembra. Ob 6. uri 45 minut skupno sv. obhajilo in sv. maša v stolni cerkvi. Daruje prevz. škof ljubljanski g. dr. Ant. B. Jeglič. Želeti je, da se skupnega sv. obhajila udeleži polnoštevilno tudi vse kat. starešinstvo in reprezentanti naših organizacij.

Ob 10. uri 15 minut odide celokupno društvo korporativno na pokovališče pri

Sv. Križu k grobu dr. Kreka. Zbirališče ob 10. uri v Ljudskem domu. Na grobu govori tov. France Žužek in poje moški zbor dijakov. Iskrena želja je, da se temu spominu velikega jugoslovanskega apostola posvečene slavnosti udeleži čim največ občinstva, predvsem še zastopniki kulturnih, prosvetnih in delavskih organizacij.

Ob 14. uri v stolni cerkvi litanije in sv. blagoslov.

Ob 15. uri slavnostno zborovanje celokupnega kat. dijaštva in vabljivih gostov v veliki dvorani Ljudskega doma. Spored: Govori: Univ. prof. dr. J. Srebrnič: dr. Mahnič in dijaštvo; tov. iur. Mijan Krek; Dahnici; tov. teol. J. Jagodic: Akademik in Marija; tov. J. Piber: Pozdrav srednješolcev. Recitacija pesmi tov. Ant. Vodnika. Orkestralne točke izvaja popoln dijaški orkester. Petje, moški zbor dijakov. Deklamacije.

Ob 20. uri slavnostni komerz v veliki dvorani hotela Union. Sodeluje Krščansko žensko društvo in dijaški orkester.

Vstopnice za slavnostno predstavo se dbe vsak dan od 13.—20. ure v II. nadstr. Ljudskega doma, v nedeljo 5. decembra pa od 10.—12. ure istotam. — K slavnostnemu zborovanju ni vstopnine. Za vstop pa je potreben program, ki ga je dobiti v sobi SDZ v Ljudskem domu ob gori navedenih urah. Enako se bo pri vstopu na komerz pobirala samo prostovoljna vstopnina. Vstop na komerz samo s programom.

Glavni pripraviljalni odbor za pros'avo dijaškega dne v Ljubljani 1. 1920.

Tatvine na glavni pošti.

Na ljubljanski glavni pošti je zadeva defraudantov v ekspediciji v toliko končana, da se je zaključila policijska preiskava in da je policija izročila vseh sedem defraudantov v zapore deželnega sodišča. Preiskava se bo proti družbi elegantnih defraudantov zelo vlekla, ker bo šlo za to, da se ugotovi škoda, kar bo zelo težavno, ker se bo poizvedovalo tudi v Ameriki. K referentu na ljubljanski policiji g. revirnemu nadzorniku Habetu prihajajo zdaj stranke iz Ljubljane in tudi z dežele, katerim so njihovi sorodniki pisali, da so jim poslali dolarje, toda dobili jih niso. So to navadno zelo revni ljudje, katerim se bere beda in revščina na obrazu. Z ukradenim denarjem, namenjenim revežem, so se pa veselili mladi, lahko-mišljeni lahkotivci. Če tudi je imel zdaj zaprti defraudant aspirant Alojzij Arzelini vsled svojih tatvin dolarjev veliko denarja, je le ostal dolžan svoji gospodinjni na Vinici, kjer je služil na pošti 3 mesece, na hrani in stanovanju 325 kron.

Na pošti je vse razburjeno, ker se preiskave še vedno nadaljujejo. To se je zelo poznalo včeraj v soboto, ker se je ljubljanska dostavljalna služba zamudila za celo uro. V petek je g. revirni nadzornik Habet odredil aretacijo nekega oficijala računskega oddelka, ker se neki spis ni ujemal, toda ugotovilo se še ni, če je šlo za pomoto ali — za uradno poverbo.

Vsled škandala na pošti so zelo vznemoljeni posebno visoki uradniški krogi, posebno pa sodniški, kateri ne morejo umevati, zakaj so nadzorovalni organi ekspedita na ljubljanski glavni pošti trpeli, da so prihajali mladi ljudje pijani v urad in ker so se tako ponižali, da so celo, izvzemši dveh gospodov nadzorovalnih uradnikov, katerih so se defraudanti bali, pili z njimi v uradu na njihov račun.

Poizvedbe, policijske in disciplinarne, se na ljubljanski glavni pošti nadaljujejo. Javnost najodločneje zahteva, da se na glavni pošti upostavi z železno roko red, da bo moglo občinstvo zopet zaupati tako važni korporaciji, kakršna je pošta.

* * *

Glede te afere smo poročali, da je bil zaslišan tudi oficijal g. Milan Detela, ki da je bil v disciplinarni preiskavi ter je, ko je bil tekom iste zaslišan, izjavil, da se poštini uradniki preganjajo, tatovi pa nastavljajo in puščajo v službi. Poročilo v tej obliki ne odgovarja istini. G. Milan Detela ni bil v disciplinarni preiskavi, marveč je bil premeščen v Mokronog. Ko mu je dne 20. novembra zvečer ravnatelj Junc izročil dekret poštnega in brzojavnega ravnateljstva glede njegove premeščitve v Mokronog, je oficijal Detela sprejel dekret s protestom, omenjajoč med drugim: »Poštene uradnike se preganja in odstranja, tatove pa se nastavlja in pušča v službi.« Pozvan, da objasni to izjavo, je navedel, da nekateri gospodje v spedijskem oddelku kradejo ameriška pisma. Ravnatelj Junc je to obtožbo takoj javil poštnemu ravnateljstvu in nadkomisar dr. Janžekovič je drugo jutro pričel preiskavo, ki je privedla do znanega senzacionalnega rezultata.

Ljubljanske novice.

Ij Javno predavanje SKSZ se vrši v torek ob pol 8. uri zvečer v Ljudskem domu. Predava prof. dr. Šarabon. Vstop vsakomur prost.

Ij Darila za Miklavžev večer šentpet. Orla se sprejemajo danes dopoldne od 10. do 12. ure v šentpet. prosveti.

Ij Družabni klub opozarja na sestanek s predavanjem v ponedeljek ob 8. uri zvečer v srebrni dvorani hotela »Union«.

Ij Šentjakobsko prosvetno društvo. Danes ob 6. uri zvečer bo društveno predavanje.

Ij Občni zbor »Gospodarskega in prosvetnega društva za Krakovo-Trnovo« je danes ob 10. uri dopoldne v prostorih g. Ogrina, Konjušna ulica.

Ij »Revček Andrejček« na Ljudskem odru. Ljudski oder uprizori v sredo (na praznik) ob pol 8. uri zvečer znano in priljubljeno ljudsko igro s petjem: »Revček Andrejček«. Igra, ki je že v lanskem sezoni zelo dobro uspela, bo vzbudila tudi sedaj zanimanje. Predprodaja vstopnic ob ponedeljka dalje v Novi založbi in trafiki gospe Modiceve v Konjarjevi ulici. Opozarjamo na to predstavo, ker se v tej sezoni ne bo več ponovila.

Ij Ljudski oder. Prosim vse igralke in igralce »Revčka Andrejčka«, da pridejo jutri t. j. v ponedeljek ob pol 8. uri zvečer gotovo k vaji. — Režiser.

Ij Rokodelski dom. Katoliško mladeniško društvo priredi v sredo 8. t. m. ob pol 5. popoldne predstavo v Rokodelskem domu. Igra se ljudska drama s petjem: »Pod varstvom Matere božje.« Ker praznuje naše organizacije praznik Brezmadežne s skupnim sv. obhajilom, je primerno, da posetijo popoldne to igro, ki kaže čudovito moč Brezmadežne do človeških src. Pred igro zapoje g. G. J. tenoralni samospev »Kdo je ta« iz Šattnerjevega oratorija Marijino vnebovzetje.

Ij Primorski Miklavžev večer priredi klub »Soča« dne 5. t. m. v zgornji veliki dvorani Narodnega doma. Nastop Miklavža s spremstvom ob 7. uri zvečer. Darila se sprejemajo v Narodnem domu v veliki dvorani v nedeljo od 10. do 12. ure dopoldne in od 2. do 7. ure popoldne. Zavoji naj se označijo z natančnim naslovom. Po obdaritvi otrok prosta zabava s sodelovanjem orkestra Dravske divizije. Blagajna se otvori ob 6. uri. Vstopnina za odrasle K 5, otroci v spremstvu prosti. (k)

Ij Grenji trgovci v Ljubljani obvešča vse svoje člane, da se bo vršil v torek dne 7. t. m. ob 6. uri zvečer v mestni posvetovalnici na Mestnem trgu razgovor o trgovski pogodbi, katero namerava skleniti Jugoslavija z Italijo. Ker bo ta trgovska pogodba osobito za trgovce iz Slovenije vitalnega pomena, prosim vse ljubljanske trgovce, da se tega sestanka zanesljivo udeležijo.

Ij Umrlj so v Ljubljani: Marija Dimic, dninarjeva vdova, 69 let. — Angela Črnič, služkinja, 26 let. — Andrej Juhant, delavec, 40 let. — Fran Papler, berač, 70 let. — Zdenko Chladek, dijak, 14 let. — Anton Kržič, profesor v p. in častni kanonik, 74 let. — Ivan Cankar, tob. delavec v p., 70 let. — Josip Pirc, žel. kurjač v p., 56 let. — Marija Marinšek, hči realčnega sluga, 3 mesece. — Peter Gačnik, rejenc, 5 mesecev. — Franciška Jager, posestnikova žena, 36 let. — Ludovika Černi, rejenka, sirota, 8 let.

Ij Ljubljanski trg. Tržno življenje je bilo ta teden bolj živahno. Vrste mesa so ostale na stari ceni, samo Zadruga mezarjev in prekajevalcev je začasno prenehala s prodajo govej. mesa po 17 in 18 K. Kvaliteta slanin se je tudi nekoliko poslabšala. — Sadni trg je zelo živahen. Pjavilo se je tudi prvo južno sadje; oranža stane kos 4 K. Kmečki sadni trg je zelo živahen ter se prodaja za maksimalno ceno 7 K prav lepo sadje. — Popolno pomanjkanje jajc bo ostalo, kakor kaže, še nadalje. Za kos se plačuje K 3—3,50, a vzlic tej visoki ceni ni blaga. — Kakovost moka se je nekoliko zboljšala. Moka št. 0 se prodaja po K 17,50 do 18 K, krušne moka od 11 K do 14 K 50 v.

Ij Otvoritev državne trgovske akademije v Ljubljani. Včeraj dopoldne ob 11. uri se je slovesno otvorila državna trgovska akademija. Slovesnost se je vršila v avli I. državne gimnazije. Navzoča sta bila med drugimi predsednik deželne vlade g. dr. Brejc in general Dokič. Otvoritveni govor je imel poverjenik za uk in bogocastje, g. dr. Verstovšek, ki ima za šolstvo v Sloveniji sploh, pa tudi za dosego državne trgovske akademije v Ljubljani velike zasluge. Za njim so govorili sekcijški šef g. dr. Marn, ki je predlagal vdanostno brzojavko regentu in zahvalno brzojavko ministru za trgovino, ljubljanski podžupan g. dr. Triller, dr. Murnik v imenu trgovske in obrtne zbornice, g. Jelačin kot predsednik Zveze trg. gremijev in g. Dragotin Hribar, ki je objubil v imenu Kranjske hranilnice večjo vsoto za lastno poslopje trgovske akademije. Strokovne govore sta imela ravnatelj akademije g. dr. Böhm in prof. Šitč.

Ij Premog. Stranke, ki imajo izkaznico B bivše ubožne akcije, dobe premož na nakaznice mestnega magistrata in sicer 200 kg za 20 K v naslednjem redu: pone-deljek črke L, M, N., v četrtek črke O, P, R.

Ij Stanovanje, meblvano sobo, brez ali s hrano išče državni uradnik, begunec iz Koroške. Ponudbe na upravništvo lista.

Učiteljski vestnik.

Podružnica »Slomškove zveze« za li-tijski okraj ima v soboto 11. decembra ob 3. uri popoldne v šol. v Mostah pri Ljubljani svoj občni zbor. Pri tem bo tudi predaval g. Fortunat Lužar o računstvu za ravnavesje v gospodarstvu.

Dijaški vestnik.

d Congr. accad. Mariana. Konzult ima g. voditelja. — Korošec V., jur., t. č. pref. g. voditelja. — Korošec V., jur., t. č. pref.

d Dramatski odsek S. O. št. Vid priredi danes 5. decembra ob pol 3. uri popoldne »Julij Cezar«. Med odmori svira dijaški orkester. Bratske organizacije in prijatelji dijaštva iskreno vabljene!

Orlovski vestnik.

o Seja vadičskega zbora ljubljanskega okrožja se vrši v torek ob pol 8. uri zvečer v Jugoslovanski tiskarni III. nadstropje. Učeležba polnoštevilna vseh bratov. — Valand Alfonz. (k)

Šentliško orlovsko okrožje priredi s sodelovanjem vseh okrožnih odsekov, akademijo na praznik dne 8. t. m. v Društvenem domu na Črnučah. Na sporedu je petje, govori (br. V. Zabret, F. Terseglav, I. Dobnikar), ter telovadba članov in naraščaja. Prireditelj ima organizatoričen pomen in vabimo na njo zlasti mladeniče iz okolice in krajev, kjer orlovska misel še ni dovolj razvita. Vstop prost. Začetek ob 2. uri pop. Po akademiji se vrši istotam okrožna odborova in vadičljaska seja.

Turistika in sport.

Nogomet. V nedeljo dne 5. t. m. ob 14. uri priredi SK Ilirija ob ugodnem vremenu tekmo med svojim I. moštvom in rezervno. Kompletna rezerva Ilirije je po dosedanjih igrah najmočnejši protivnik I. moštvu v Ljubljani, morda celo v Sloveniji. Zadnja tekma med njima, najlepša tekma domačih moštev v sezoni 1920, je izpadla 6:4. (K)

Najnovejša poročila.

KONČNI REZULTAT.

Belgrad, 4. dec. (Izvirno) Najnovejši volivni rezultati v celi državi so: Demokracije 94, radikali 95, komunisti 57, Radič 49, Jugoslov. klub 25, bosanski muslimani 25, macedonski muslimani 3, Savez zemljoradnika 14, socialisti 11, republikanci 4, Hrv. zajednica 4, Sam. kmetijska stranka 8, Narodnosocialna 2, Frankovci 2, Hrvoj 1, težačka stranka v Dalmaciji 3, Ribarac 1, neodvisni 2, Seljački savez 12, hrv. težačka stranka 7. Jutri se bodo vršile volitve še v nekaterih občinah Bosne, Vojvodine in Srbije.

VPRAŠANJE NASLEDSTVA NA PRESTOLU.

Belgrad, 4. dec. (Izvirno) Ministrski svet je na današnji seji prevzel iz srbske ustave one točke, ki govore o nasledstvu prestola. Kralja Petra naslednik je kraljevi regent Aleksander, njemu sledi njegova zakonska deca moškega, odnosno ženskega spola. Ako regent ne bi imel zakonske dece, bo naslednica princeza Jelena in njeni otroci moškega, odnosno ženskega spola. Princ Gjorgje in Pavel, brat kralja, so od nasledstva izključeni.

Dr. ŽERJAVOVE INTRIGE.

Belgrad, 4. dec. (Izvirno) Sem je došel dr. Žerjav, ki je storil korake, da se odloži imenovanje sodnikov, ki mu niso po volji. Minister pravosodja je predložil ministrskemu svetu osnovo o neodvisnosti sodnikov, kakor je bila uvedena v Srbiji. Sodnik po tej osnovi ne more biti penzioniran pred 65. letom, a predsedniki kasacijskih in apelacijskih sodišč ter člani državnega sveta pred 70. letom.

DEMOKRATSKE INTRIGE.

Belgrad, 4. dec. (Izvirno) Demokracije intrigirajo, da bi dobili več manjših skupin zase, da bi jim bila poverjena sestava vlade. Na dvoru je prevzel vlogo intrigiranja Marinković. Zato se radikali drže napram demokratom rezervirano. Zdi se, da je med radikali večina, ki so proti nasilni politiki demokratov in hočejo sporazum.

SODSTVO V USTAVI IN DEMISIJE POKRAJINSKIH VLAD.

LDU Belgrad, 4. decembra. (ZNU) Na današnji seji ministrskega sveta so razpravljali še o nekaterih vprašanjih ustave. Posebno so se bavili z vprašanjem sodstva. Po novi ustavi bo sodstvo povsem neodvisno, kakor je bilo to v Srbiji. Sodniki ne bodo mogli biti vpokojeni z manj, kakor 65. leti, predsedniki kasacijskih in apelacijskih sodišč ter državni pravdniki pa s 70. leti. — Razpravljalo se je tudi o vprašanju demisije vlade. Večina meni, naj bi vlada takoj odstopila, manjšina pa je mnenja, da je treba počakati, da pridejo novo-

izvoljeni poslanci, da se klubi dogovore o sestavi nove vlade. Vprašanje demisije pokrajinskih vlad bo reševal novi kabinet.

NOVI POSLOVNIK.

Zagreb, 4. decembra. V nekaj dneh bodo »Službene Novine« objavile poslovnik za konstituantno, ki določa, da je kvorum eden več, kakor polovica. Ker je število poslancev 419, bo torej kvorum 210. Ko bo evakuirana Dalmacija, pride še 10 novih poslancev v ustavotvorno skupščino in tedaj bo štel kvorum 215 poslancev.

LAGINJA POZVAN V BELGRAD.

Belgrad, 4. dec. (Izvirno.) Vlada je pozvala hrvatskega bana dr. Laginja v Belgrad radi vzdržanja reda in miru povodom Radićeve skupščine v Zagrebu.

OBISK ROMUNSKEGA IN BOLGARSKEGA PREDSEDNIKA ODGODEN.

Belgrad, 4. dec. (Izvirno.) Ker je vlada pred ostavko, se bo odložil napovedani obisk romunskega in bolgarskega ministrskega predsednika na poznejši čas.

PROTIBOLJEVIŠKA PROPAGANDA.

LDU Moskva, 4. dec. (Brezlično.) Gučkov je stiskal v Parizu na čelo novoustanovljenega komiteja za protiboljeviško propagando. Tudi Kerenskega so pozvali, naj vstopi v ta komitej.

BOLEZEN ŠT. 9.

LDU Pariz, 4. dec. (DunkU) Senat se je včeraj bavil z boleznijo, ki so jo prenesli iz oriente in ki se uradno imenuje bolezen št. 9. Bolezen ima znake kuge. Minister za ljudsko zdravje je na kritiko več senatorjev pomirjevalno odgovoril.

ITALIJA BLOKIRA REKO.

LDU Zagreb, 4. decembra. (ZNU) »Večer« je dobil iz Belgrada nastopno vest: Italijanski pravnik Galanti je v noti naznanil naši vladi, da je italijanska vlada podvela blokado Reke. Nota je naslovljena na vlado kraljevine Srbov, Hrvatov in Slovencev, docim so bile vse dosedanje note naslovljene samo na kraljevino Srbijo.

BOLJSEVIKI IN TURKI.

LDU London, 4. dec. (Wolff) »Daily Mail« javlja iz Carigrada: Ljenn je pristal na predlog angorske vlade, da se Enver paša imenuje za vrhovnega poveljnika vojske v orientu.

NEMSKA AVSTRIJA IN MAŽARSKA.

Dunaj, 4. dec. Narodna skupščina je danes v prvem čitanju razpravljala predložke zvezne vlade glede zakona zvezne ustave o stališču Zap. Ogrske kot samostojne in enakopravne dežele v zvezi. Zvezni kancelar dr. Mayr je izjavil, da je po st. germainski in trianonski mirovni pogodbi pravica avstrijske zvezne države do Zap. Ogrske nedvomna. Vprašanje Zahodne Ogrske je za nas res judicata in mora tudi taka ostati. Kar se tiče izvedbe določil, ki se nanašajo na Zapadno Ogrsko in ki jih zahtevata st. germainski in trianonska pogodba, se bomo potrudili, da bomo kolikor mogoče upoštevali čustva mažarskih državljanov. Pri tem bomo posebno naglaševali narodno pravno stran vprašanja Zap. Ogrske. Radi bi dospeli do svojih pravic, kolikor mogoče brez komplikacij. Vendar pa se ne bomo odpovedali našim pravicam. (Živahno pritrdjevanje.)

Prosveta.

Dr. Versko-znanstvena predavanja. »Družbo sv. Bonaventura« franciskan, bogoslov, odvarja s predavanjem g. Fr. Terseglava, »Pomen Franciškove ideje za današnji dobo«, ki se vrši danes ob 5. pop. v dvorani na samostanski porti, ciklus predavanj, ki jih namerjajo nuditi letošnjo zimsko sezijo akademsko izobraženemu občinstvu. Namen predavanja je pokazati na sv. Franciška Asišk, čigar doba ima toliko sličnosti z našo, da izhodi iz današnjih zmedenih razmer leži v poglobljenju religiozne ideje, ki vodi do rešitve ne samo individualnih problemov, ampak tudi socialno-gospodarskega vprašanja. Akad. izobraženstvo, predvsem naša akad. društva, najljubše vabljene.

pr Bobrov kožuh. Tatinska komedija v štirih dejanjih. Spisal Gerhard Hauptmann. Prevel Josip Mazi. Režiser A. Danilo. Oder je v svojem bistvu konservativnejši kakor druge panoge umetnosti, ker je univerzalnejši in zbira tudi rezultate, ki so nastali drugod. Zato vidimo ravno tu najjasnejše, kako je razvoj umetnosti ne samo boj za izraz lepega, temveč tudi boj za njega vsebino. Včeraj smo se s trona visokega Tezeja in njegove družbe smejali manj vrednim diletantom, danes vidimo v »Bobrovem kožuhu« pl. Werhahna, kako lete nanj grožnje Krügerjeve in kako hvati tatinsko perico Wolfvo, predvčerajšnjim pa smo stikali po duševnem labirintu Anise in Tedje. Vse je povsod isti: občutek lepote, bodisi v komičnem, tragičnem ali tragikomičnem, kakor je »Bobrov kožuh«. Zdi se, da je hotel Hauptmann tu poudariti, da tista umetnost, ki stremi za najjasnejšim, najbolj dostopnim izrazom lepote, katero išče v neposrednem življenju — tedaj povsod —, ne pozna ne izlo-

čevanja, tudi ne reda v navadnem pomenu, ker vse to je že samo po sebi dano. Vse je lepo samo po sebi. Slike iz življenja so komične in žalostne, večinoma pa mešanica obojega, so pa vse enakovredne, da so le resnične. V »Bobrovem kožuhu« se prav nič ne zgodi, še naslov zadene le drobce vsebine, imamo pa tu ljudi, ki stoje pred nami veliki ne vsled svoje duševnosti, trpljenja in boja, temveč samo vsled svoje resničnosti. Prav nič nam ni mar, po kakih zakonih ti ljudje mislijo, če sploh mislijo, ker vidimo pri njih le samo golo voljo, ki se lahko križa s tujo ali pa ne, funkcija ostane ista. Kos življenja, popolnoma iztrgan iz celote, z žilami in kitami vred, poljubno izrezan, je tu. Ne gre za to, da so kapilarne cevi dejanja drugje, da imamo tupašam samo kos mišičevja, glavno je, da je to tista faza, ki sem jo hotel. Kar je enemu glavno, je drugemu tako stransko, in brezpomembno ima važne posledice. Krüger ne pride do svoje pravice, in dr. Fleischer, ki se pojavi kot važna oseba, da razkrije tatu, je brezpomemben, pač p a ga kot poštenega demokrata radi njegovega privatnega prepričanja utegne doleteti neprijetno presenečenje. Wolfvka, ki krade, je kradla in bo kradla, je kot figura lepa, brezbrizni brodnik Wulkov v voji neizmernosti občudovanja vreden, in Krüger v vsaki svoji lastnosti popoln. Moralno in estetično lepo ni isto. To so osebe, ki jih srečujemo in živimo z njimi, pa so nam v življenju čisto brezpomembne, dokler jih ne občutimo dobro ali slabo, na odru pa so velike, tako da ko blazirani uradni predstojnik prizna Wolfvko za pošteno žensko, se borita v nas gnev in pomilovalna veselost. To je revolucija estetike. Ni treba eksplozije, ko ni ne problema; dejanje lahko konča poljubno, ker ni ne katastrofe — saj je vse dejanje močno napeta struna. Osebe nastopijo in se ne pojavijo nič več, ker jih ni treba, slučaj pa lahko na koncu vrže na oder novo osebo. — Priznati moramo, da nam je vpriporitev prinesla presenečenje; tako lepo zaokroženih predstav letos še nismo imeli veliko. Z gospo Danilovo smo zopet dobili, kar smo pogrešali: krepko, izrazito naturalistično moč. Njena Wolfvka ne more biti drugačna kot je; grobo življenje se v močnih mahljajih razgalja in zla, drzna volja ji pribori pošteno ime, ki ga že ima. Enako resnični so bili gg. Pregarc, Gregorin, zlasti pa Danilov brodnik. Krüger g. Rogoza je postava zase, kakor so večidel vse njegove ustvaritve, ker so proste vsake šablone. Le Wehrhahn gospoda Pečka ima več individualnosti kot tipičnega na sebi, to bi bilo treba poravnati.

pr Založna knjigarna Ig. pl. Kleinmayr & Fed. Bamberg v Ljubljani se je lotila naloge, da poda slovenski mladini najlpe pravilice svetovne književnosti v izredno okusno ilustriranih izdajah. Za sedaj so izšle štiri take pravilice, dobre in mile znanke vsekemu izobražencu, in sicer Rdeča kapica, Pepelka, Trnoljčica in Snežulčica; pripravljajo pa se še nadaljnje. Založništvo namerja poseči tudi po pravljicah, ki imajo, kolikor je to pri pravljicah sploh mogoče, izrazito domače obelje, istotako po slovenskih pripovedkah ter jih spraviti na književni trg v bogato ilustriranih izdajah. Take publikacije so vredne vsega priznanja, zakaj doslej nismo še imeli kdo ve koliko knjižic in knjig s slikami, ki bi bil z njimi rodbinski oče lahko razveselil svoje otroke ob raznih prilikah, zlasti za Miklavža in o Božiču. Zgoraj navedene štiri pravilice so v ilustrativnem delu izvršene resnično umetniško ter so prežete z dobrodušnim humorjem, tako da se jim nehoti nasmešne tudi odrasel človek. V tem oziru je pač mojstrsko pogojeno vseh sedem pederj-možičev v Snežulčici, prav tako lovec v Rdeči kapici; a tudi v drugih dveh pravljicah je uspešno uveljavljen veseli humor. Tisk na močnem belem papirju je razločen in lep, oprema brezhibna, cena pa razmeroma nizka, saj stane vsaka pravljica samo 32 kron. Kdor hoče svojim otrokom podati lepo Miklavževo ali božično darilo, naj seže po tej zbirkil!

Gospodarstvo.

Dr. Ivan Slokar.

Bankerot devizne politike.

V zadnjem članku sem dokazal, da niso imele valute držav, ki imajo strogo kontrolo nad prometom z devizami, od teh odredb niti najmanjše koristi. Na kurze deviz vpliva celokupni politični, gospodarski in finančni položaj države, torej notranja in zunanja politična konstelacija, naravno bogastvo, razvoj produkcije, notranje in zunanje trgovine, ureditev prometnih sredstev, končno finančno stanje države v zvezi z naraščajočo ali pa padajočo inflacijo. Če se vsi ti elementi razvijajo v škodo valute, bi bilo seveda naivno pričakovati od kakih vladnih odredb, da spremenijo vpliv vseh tako raznovrstnih odločilnih faktorjev v prid lastne valute. Vlada namerava kontrolirati promet z devizami, da

bi onemogočila škodljivo špekulacijo, kateri je vrednost lastne valute gotovo depa, da kontrolira vlada le promet, ki se veča briga. Uspeh teh kontrolnih mer je vrši popolnoma v smislu njenih intencij, medtem ko se je špekulacija umaknila v kavarne in zakonite pisarne, kjer uspeva, ker se tudi solidni trgovski krogi poslužujejo njenega posredovanja, ne da bi se bali vladne kontrole nad uporabo kupljenih deviz, ampak zato, ker jim vladne odredbe onemogočujejo vsako delo.

Če kupi n. pr. uvoznik v Trstu 10 vagonov sladkorja za 800.000 lir proti akreditivu v Trstu, mu ne sme nobena banka staviti ta denar na razpolago brez predhodnjega dovoljenja finančnega ministrstva. Na dovoljenje mora čakati v najugodnejšem slučaju 14 dni, navadno pa 1 mesec in še več. Tega pomajkljivega funkcioniranja državnega aparata ne očitam svojim bivšim kolegom v generalnem inšpektoratu finančnega ministrstva, ker vem, da ima ta dobro voljo in da manjka le zadostno število strokovnih uradnikov, ki bi mogli obvladati in ekspeditivno reševati ogromni naval. Na vsak način pa mora generalni inšpektorat uvideti, da ne bo tuji prodajalec čakal toliko časa na plačilo in radi tega tako postopanje onemogočuje redni trgovski promet in spravlja našega trgovca v nevarnost, da mora prodajalcu, ki pravilno stornira kupčijo, poravnati še vso škodo.

Omejitev prodaje deviz na znesek do 200.000 francoskih frankov mesečno enemu in istemu trgovcu brez predhodnega dovoljenja finančnega ministrstva povzroča torej le škodo naši veletrgovini, ki se peča z uvozom. Kaj je posledica? Trgovina se poslužuje vedno manj denarnih zavodov, ki ji brez predhodnega dovoljenja večjih zneskov ne smejo prodajati. Pri nelegitimnih prodajalcih deviz dobi pa uvoznik brez vsakega dovoljenja in brez kontrole potrebne devize. Riziko morebitne kazni v slučaju, da bi državni organi odkrili tajnega prodajalca deviz, plača vsak uvoznik v višjem kurzu, ki ga radevolje prizna.

Tako izpolnjujejo tajni in nelegitimni prodajalci deviz važno gospodarsko nalogo, ker preskrbujejo uvoznike s potrebnimi inozemskimi plačilnimi sredstvi. Stroške plačajo na vsak način konzumentje.

Skrajni čas bi bil, da dovoli finančno ministrstvo pooblaščenim denarnim zavodom neomejeno prodajo deviz pod pogoji navedbe o deviznem prometu t. j. proti obveznosti uvoznika, da pravilno dokaže uvoz potrebnega blaga. Dosedanja omejitve ima le omenjene neugodne posledice, koristi pa gotovo nobene.

g Združevanje češke sladkorne industrije. Listi poročajo, da se je združil sladkorni oddelek Živnostenske banke s sladkornimi oddelki češke eskomptne banke in kreditnega zavoda. Predsednik nove družbe bo dr. Preis, njegov namestnik dr. Feilchenfeld.

Poslano.

O aferi Dr. Pegan — Dr. Oblak.

Zdi se mi potrebno zapisati par besed o aferi, ki jo pod mojim imenom zadnje dni premljavajo razni listi. Stvar je taka-le: Zomenda med vojsko ni pa ob prevratu je zvedel dr. Oblak, da sem jaz kot zagovornik ustrejenega Brenčeta šel do avditorja Julusa in mu v razgovoru med drugim rekel: »Jaz vem o Brenčetu še več! To je dr. Oblak naznanil odvetniški zbornici. Stori je prav, ker je bila to njegova pravica in dolžnost.

Se predno sem zvedel od disciplinarnega svet odvetniške zbornice, da o tej zadevi preiskuje, so prišli razni, meni nasprotal listi obsežno poročilo o celi aferi. Enemu izmed listov sem poslal pojasnilo, kako je stvar v resnici bila. Dobil sem odgovor, da list odklanja vsako pojasnilo, dokler stvar teče pri odvetniški zbornici. Ceravno zadeva še do danes ni razsojena od pristojne oblasti, je vendar isti list, ki je odklonil moje pojasnilo, o stvari pisal še najmanj petkrat.

Ne vem, koliko je s temi članki v zvezi dr. Oblak. Ljudje, ki poznajo njega in njegove zveze z listi, so mnenja, da vsi ti napadi izvirajo od njega. Pa naj bo stvar taka ali taka, faktum je, da je dr. Oblak s svojim popolnim podpisom kot odvet-

* Za vsebino tega članka uredništvo ne prevzema nobene odgovornosti.

nik in predsednik »Gospodarskega Zvona« obinvil »dr. Peganovo afero neposredno pred volitvami.

Nehote se mi viliuje vprašanje: Kaj hoče dr. Oblak s tem doseči in kaj hoče doseči z vso čustvarko gonjo proti meni? Disciplinarni svet odvetniške zbornice bo svojo dolžnost vršil. V ta namen dr. Oblaku ni treba ničesar pisati. Če pa kljub temu piše, se iz tega razvidi, da dr. Oblaku ni samo za varstvo odvetniške časti, nego da zasleduje s tem čisto druge namene. Komur je samo na odvetniški časti kot stanovski časti, ta ne piše tako, kakor to dela dr. Oblak. Bridke ure je povzročil ta gospod meni in moji rodbini s svojim bojem, ki ni ga je težko prav označiti: Najbolje pač označimo način boja dr. Oblaka okolnost, da je v nekem pripravljalnem listu, ki ga je narekoval, me vedno pravilno naslavljal z dr. Peganom, predno je pa dotično vlogo oddal, mi je moj juridični doktorat »vzel« a tem, da je vsakokrat pred mojim imenom brez kratice »dr.« napravil debelo črto!

Nimam namena odgovarjati na napade dr. Oblaka in se prati pred onimi, ki mu hočejo verjeti; še je pa že dr. Oblak smel iz disciplinarne preiskave objavljati posamezne dele, naj mi bo dovoljeno, konstatirati, da sta dve zapriženi priči potrdili, da nisem nikdar prevzel zagovornišva Brenčevega, da sem tedaj o Brenčetu govoril z avditorjem Julusom kot privatna oseba. Dalje izjavljam, da o Brenčetu, ki ga svoj živ dan poznal nisem in o katerem nisem vedel niti dobrega, niti slabega, proti avditorju Julusu nisem govoril niti gorenjih, niti kakih podobnih besedi. Kako som čutil z ljudmi, ki so jih preganjale vojaške kazenske oblasti, to bode lahko izpričali moji klientje, ki sem jih imel priliko pred vojaškimi in drugimi sodišči zagovarjati. Precejšnje število jih je, med njimi veliko takih, ki se imajo mojemu delu in trudu zahvaliti, da jim je bilo rešeno življenje in eksistenca. Vprašam, zakaj bi šel ubogega Brenčeta »noter« tlačiti.

Pisali so tudi, da sem z gorenjim svojim nastopom povzročil smrtno obsodbo Brenčetu. Stotnik avditor Julus je opetovano izjavil, da razgovor z menoj ni nanj vplival, ker obsodba Brenčeta je bila sklenjena, še predno je on imel dotični razgovor z menoj. Proti neki osebi je stotnik Julus še dan pred razgovorom z menoj povedal, da bo naslednjega dne Brenče ustreljen. Kot daljnjo zanimivost navajam, da mi je pred razgovorom z Julusom rekel neki uradni vojaškega sodišča: »Gospod doktor, škoda vsake besede glede Brenčeta, sedajle so šli, da mu grub inkopljajo.«

Pa naj na podlagi tega dejanskega stana javnost presodi, če in v koliko sem jaz izdal Brenčeta krvavi vojaški justici!

Končno še vprašam, kaj ima današnja Slovenska ljudska stranka s tem mojim slučajem opraviti? Jaz sem izstopil iz političnega življenja in je moj edini življenjski namen, sebi, svoji soprog in svojim paterim nepreskrbljenim otrokom oskrbeti vsakdanji kruh. Če me kljub temu še nekateri politično ubijajo, me to prav živo spominja na tiste, ki je mrtvega psa pobijali! Če sem jaz kaj zakrivil kot odvetnik, nima s tem Slovenska ljudska stranka in nje politika ničesar opraviti. Ako se pa kljub temu spravlja to dvoje v stik, je namen preprozen: hoče se z nedokazanim dejanjem, ki je še v preiskavi, in ki se tiče samo oseb, vroči Slovenski ljudski stranki v obraz očitek zločinstva, pred katerim bi se zgrajal jaz sam, če bi ga bil zakrivil, še bolj kakor dr. Oblak! V pomirjenjem vsem, ki se iz tega ali drugega vzroka tako živo zanimajo za smolo afero, bodi povedano, da bom svoj čas, ko bo zadeva končana, objavil do pičice vse, kar bo dognala disciplinarna preiskava, zlasti imam namen objaviti doslovno pričevanje stotnika avditorja Julusa, ob sebi umevno bom pa objavil tudi svoj razbremenilni material: Bele na podlagi tega bo lahko vsakdo objektivno sodil o moji krivdi ali nekrivdi.

Komur pa danes dela veselje meni in moji deci obteževati že Ital. težki boj za obstoj, slobodno mu! In če dr. Oblak misli, da sem jaz gospodarsko tako situiran, da me ne morijo dan za dnem najhujše skrb za prihodnost svojih, so silno moti. Dasi je moj sovražnik, mu ne želim, da bi kdaj prestajal tiste duševne bolečine, ki jih on vedoma ali nevedoma povzroča meni in mojim.

V Ljubljani, dne 25. novembra 1920.

Dr. V. Pegan.

Meteorološko poročilo.

Ljubljana 386 m n. m. v. v.

Čas opazovanja	Barometar v mm	Termometer v C	Relativna vlaga v C	Nebes. vetrov	Pov. padavine v mm
2. 11. 21 h	741.4	4	0.7	obl.	—
3. 12. 7 h	743.6	4.9	1	dež	—
2. 12. 14 h	746.2	5.4	1.3	obl. v.	—
3. 12. 21 h	741.1	0.3	1.1	jasno	—
4. 12. 7 h	736.5	0.5	1.2	obl. s.	—
4. 12. 14 h	735.9	1.2	0.7	obl.	—

* Za vsebino tega članka uredništvo ne prevzema nobene odgovornosti.

Reaz'motor HP 7. pod toko na pro-
dej. Cena po do-
govoru. Pojavnika desje lastnik Valentin
Dražman, posestnik, Lancovo 23, p. Ra-
dovljica.

Prvovrsten nov klavir
se prodaja. Samo
resni interesi naj se ogledajo pri tvrdki
Ranzinger, Cesta na južno zelenico 9.

Zahtevajte
na ogled
'Slovenec'
in 'Več. List'.

Vzajemna posojilnica r. z. z o. z. naznanja v globoki
žalosti, da je preč. gospod

Anton Kržič

častni kanonik, profesor drž. učiteljskega
v. p. št. in njen dolgoletni član in pred-
sednik nadzorstvenega sveta

po dolgi mukepolni bolezni zaspal v Gospodu dne 3. decembra
ob pol 1. uri zjutraj.

Pogreb se je vršil dne 4. decembra 1920 iz stolnice na
pokopališču pri sv. Kržu.

Blegemu pokopalku ohranimo trajen spomin!

Ernestina Gallé roj. Krisper

V Ljubljani, dne 4. decembra 1920.

Daritev vancev se hvaležno odklanja.

A. ROT, krznarstvo, Ljubljana, Gradisce 7.

v Ljubljani, Prešernova ulica št. 3

se priporoča p. n. damam za izdelovanje damskih kostumov, plaščev, bluz in francoskih toalet ter za vsa v to stroko spadajoča dela.

razpošilja glavna
tovarniška zaloga:
M. TREBAR, Ljubljana.

Cunard Line, Zagreb, Vrhovčeva ulica št. 15.

Jos. Petelinč, Ljubljana, Sv. Petra nasip št. 7.

STROJI, proti kakovostni dostavi:
1. Zage polnojarnine in krožne zage, obični stroji za rezanje nastavkov (Disc-hobeli), obični stroji za rezanje (Abricht-Füge) in obični stroji za votlo izrezovanje (kehnhobeli), valji za okrožne zage, brusilni stroji.
2. Stružni stroji, stroji za okroglo struženje (Kress), skobelniki za kovine (Shaping), stroji za vrtenje in brzovrtanje škaro, ognjišča za kovače, stroji za obdelovanje pločevin, snovi, pila, stroji za rezanje vijakov.
3. Posamezne pile v vseh velikostih, različne orode in prelovrstnih tovarn

Popolne TOVARILSKA naprave:
Tovarne za spirit in rafinerijo, presanje olja, škrob in drože, konzerve, testenine in pohivo.

MOTORJI in LOKOMOBILI:
Elektromotorji, agregatorji, stroji, motorji na olje in bencin, lokomobili na paro in bencin, parni stroji, lokomotive za drz, in manjše zeleznice, vozovi za prevzajanje brega, vodnjaki, mali vagončki za pesek itd.

GRAJENI in erijati
Nosaci, tračni ca, ogibalnice, strešna lenenka itd.

San. pukovnik dr. Jov. Mitosavljevič.

Telefon: 268 1 624

Proda se: večja množina raznih

pri tvečki: Ant. Stergar, Kamnik

**Gradbeno podjetje
ing. Dukić in drug
Ljubljana, Resljeva c. 9.
se priporoča za vsa v to
stroko spada oča dela.**

naj se prilože poštne znamke za odgovor.

EVGEN V. FELLER, lekarna,
Stubica donja, Elsatrg 134. Hrvatska.

Mišji strap. 8- K. Strap zoper podgane 8- K.
in 10- K.

se računa posebej, toda največje. Če ved
se na enkrat naredi, tem manj drago stoji
to ruho.

O. Sturm.

Raznovrstno manufakturno blago
po najnižjih cenah
Josip Ravnikar, Ljubljana
Kolodvorska ul. 26, vhod skozi vežo

TVORNIKA KEKSOV, PREPEČENCEV, OBLATOV IN VEFELJNOV
V. BIZJAK IN DRUG
ROGASKA SLATINA priporoča svoje
fine izdelke.

Coklje
trpežno izdelane, gornji del iz
dobrega usnja izdeluje
Cevljarska zadruga
Vrbovec pri Mozirju.
Zahtevajte cenik

Žične železnice
in vseh vrst
prevozne naprave.

Specialiteta

žične železnice za največjo silo
jamske prevozne naprave za ve-
like daljave. Predprojekti zastoj.

Seilbahn-Gesellschaft
m. b. H.

III. Estopla

Telefon 33—67.

Jadranska banka

sprejema vloge na hranilne knjižice, žiro- in druge vloge pod najugodnejšimi pogoji.

Prevzema vse bančne posle pod najugodnejšimi pogoji.

Beograd, Celje, Dubrovnik, Kotor, Kranj, Ljubljana, Maribor, Metković, Opatija, Sarajevo, Split, Sibenik, Zadar, Zagreb, Trst, Wien.

Poslovne zveze z vsemi večjimi kraji v tu- in inozemstvu.

BALKAN

delniška družba za mednarodne Transporte.

Ljubljana, Maribor, Beograd, Zagreb, Trst, Wien.

Spedicija vseh vrst. Sprejemanje blaga v skladišča. Zavarovanja. Mednarodni prevozi. Selitve s patent. pohištenimi vozovi na vse strani.

Prvo ljubljansko javno skladišče, spojeno s tirom južne železnice. Carinska agentura javnih skladišč.

Največje domače spedijsko podjetje v Jugoslaviji.

Brzjavni naslov: SPEDBALKAN.

Ljudska posojilnica

v Ljubljani, v lastnem domu Miklošičeva cesta št. 6
obrestuje hranilne vloge po čistih

3%

Ljudska posojilnica v Ljubljani je največja slovenska posojilnica in je imela koncem marca 1919 nad 40 milijonov kron vlog in nad 1 milijon enostotno rezervnih zakladov.

Posojila se dovoljujejo na osebni kredit (proti menici) na hipoteko in v tekočem računu.

Ljudska posojilnica stoji pod neposrednim državnim nadzorstvom.

Inženier Dr. Miroslav Kasal

ob avstveno poverjeni
stavbni inženier

Ljubljana,

Hilberjeva ulica št. 7.

Specijelno stavbeno podjetje
za betonske, železobetonske
in vodne zgradbe.

Izraha vodnih sil.

Za otroke se priporočajo:

- I. Kleinmayer-Bambergove umetniške knjige z mnogimi večbarvnimi slikami: Oddelci A: Pravljice. — Tekom prihodnjih dni izidejo: St. 1. Rdeča kapica. — St. 2. Pepelka. — St. 3. Trnoljčica. — St. 4. Sneguljčica. Enajst nadaljnjih pravih izide pozneje. Cena vsaki pravičici 32 K.
- II. Fr. Rojec: „Tončkovo sanje na Miklavžev večer“. Mladinska igra s petjem v treh dejanjih. Vpodbila J. Erbežnik in F. Rojec. Cena 20 K.
- III. Tuckovo: „Knjige za slikanje dopisnic“, in sicer: 1. „Za kratek čas“. — 2. „Zaklad za otroke“. — 3. „Mladi umetniki“. — 4. „Otroški vrtec“. Cena vsaki knjigi 16 K.

Za odrasle:

pravkar izšla knjiga: Ivan Cankar, Mimo življenja, trinaest novel in črnic iz svojih mlajših let. Navadna izdaja broš. K 20, vez. K 30, prednostna izd. vez. K 40.

Vse te knjige so jako prikladne za Miklavžovo in božično darilo v veliko veselje pa so otrokom tudi ob vsaki drugi priliki. Naročajo se v naši knjigarni in po vseh drugih knjigotrdnicah.

Naj se zanteva božični cenik najnovejših del od

Ig. pl. Kleinmayer & Fed. Bamberg
v Ljubljani.

Najlepše Miklavževo darilo!

Kupite srečke Državne razredne loterije!

Vsaka druga srečka zadene!

Srečke prodaja Zadruga Gospodarska banka d. d.

v Ljubljani, Dunajska cesta 38/II.

Iv. Jax in sin

Dunajska cesta št. 13, Ljubljana.

Šivalni stroji

in stroji za pletenje.

Izborna konstrukcija in elegantna izvršitev iz tovarne v Linzu. Ustanovljena l. 1867.

Vezenje ponuja brezplačno.

Pisalni stroji „ROLER“

Ceniki zastoj in franko.

Kolesa iz prvih tovarn:

Bürkopp, Styria, Walfenrad.

Glavno zastopstvo za pisalni stroj

Tovarna

Jos. Reich

Ljubljana, Poljanski nasip 4.

Podružnica: Selenburgova ul. 3.

Barva

vsakovrstno blago.

Kemično čisti obleke.

Svetlolika ovratnike, zapestnice in srajce.

PODRUŽNICE

Maribor

Gospiska ul. 38

Novo mesto

Glavni trg

Kočevje

Štev. 39.

Električna razsvetljava!

Popolne napeljave v mestih in pokrajinah.

Kompletne naprave gradi in vsakovrstne instalacije izdeluje po najmodernejših principih in po najkulantnejših pogojih

tvrdka „SVETLA“

Centrala: LJUBLJANA, Mestni trg 25. Podružnica: ZAGREB, Frankopanska ulica 2.

Ponudbo in pojasnila na željo vsaki čas brezplačno na razpologo.

LEPA VILA

Int. telefon št. 461.

V Ebonu št. 19, pošta Kočevska Reka, se prodaja takoj enonadstropna vila, pripravna za gostilno in obrt, ima 5 sob, 2 kuhinji, nekaj pohištva, hlev, sadni vrt, senjak, 2 senožeti, 2 nji, 1 gozdik, dobro kapnico. Vprašati pri lastniku I. Grabner-ju, Celovec, Bahnhofstrasse 47 ali pri okr. gozdarju Ed. Dietz v Ebonu, pošta Kočevska-Reka pri katerem naj se kupci pred ogledom ogleda. — Posredovalci izključeni.

Slovenska eskomptna banka

Ljubljana, Šelenburgova ulica št. 1.

Interesna skupnost s Hrvatsko eskomptno banko in Srbsko banko v Zagrebu.

Izvršuje vse bančne transakcije najkulantneje.

Denarne vloge. - Nakup in prodaja: Efektov, deviz, valut. - Eskompt menic, terjatev, faktur. - Akreditivi. - Borza.

OBRTNA BANKA

v Ljubljani, Kongresni trg 4.

Telefon št. 508.

izvršuje vsa v bančno stroko spadajoča opravila kar najkulantneje.

Obrestuje vloge na knjižice in na tekoči račun s

4%

od dne vloge
do dne dviga.